

15

643

OTIVM SYLVESTRE,

Anni M. DC. XL.

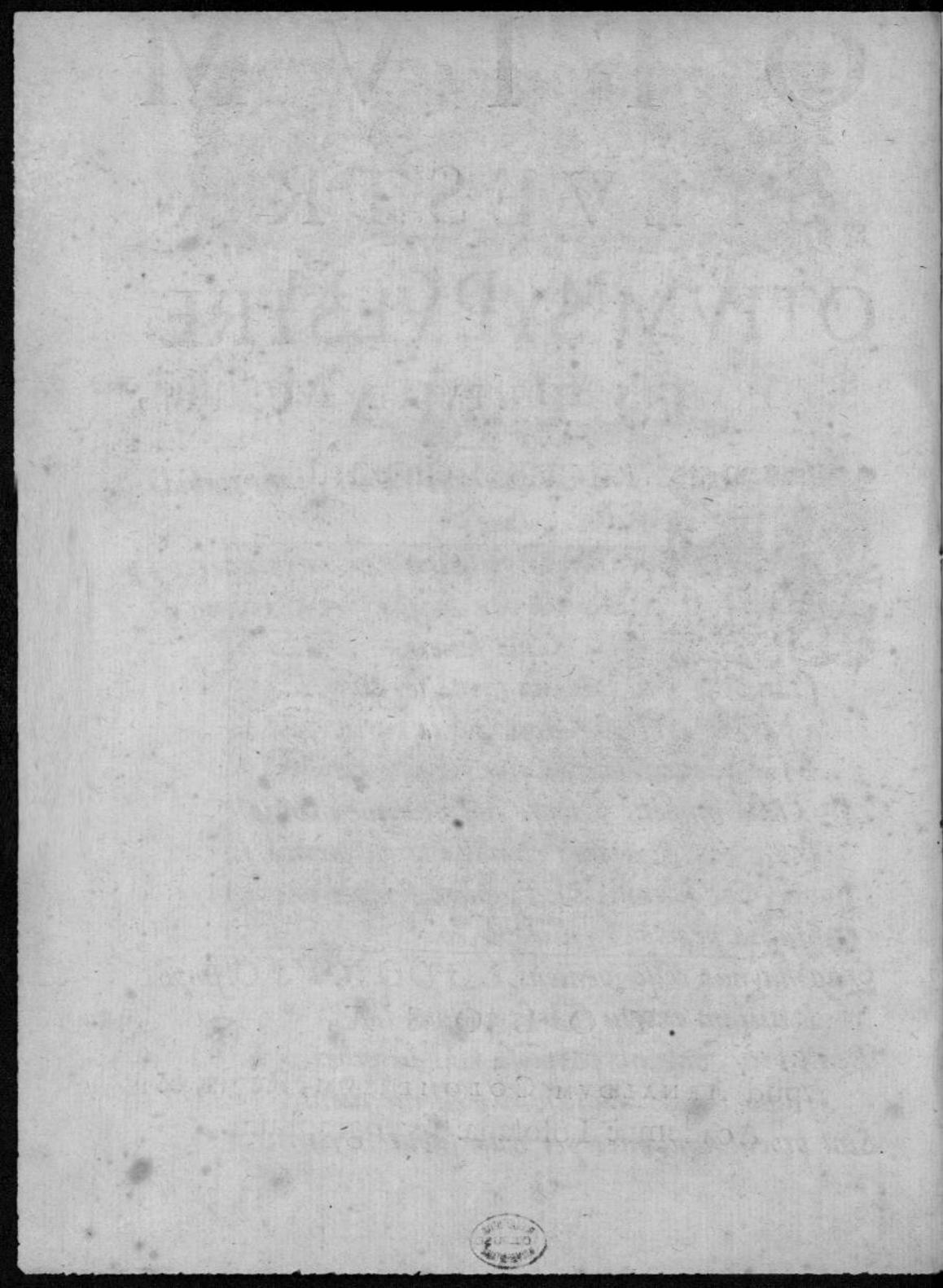
SIMONIS OLIVAE Mesnilij,
Senatoris Tolosani,

TOLOSÆ,

Apud ARNALDV M COLOMERIV M, Regis, &
Academiæ Tolosanæ Typographum.

OTIVM SYLVESTRE. ELEGIA.

*Am vesana fori rabies, iam turbida
cessant*
Iurgia, sollicitos pax habet alta reos.
*Praconis vox mœsta silet , Themidis-
que seuera*
Clauditur aratâ ianua firma serâ.
Lata parant Musa sedandis otia curis,
Autumnus fessos ad sua rura vocat.
Libra polo insidens placida sub imagine mentis
Instat , & Erigones candida terga premit.
Iamque dies solennis adest , quem semper ouantem
Gallia præcipuâ religione colet ;
Quo magnus celso veniens LODOICVS Olympo
Latitiam exortu sparsit ubique suo.
Rura peto , valeant populosa ciuibus urbes,
Inque domos multo turba cliente ruens.
Sint procul undantes per nota suburbia currus,

4

Et circumfusis agmina densa rotis ;
Dum redit in certum repetitis cursibus orbem
Pompa puellari conspicienda choro.
Sint procul & pleno fluitantia vela theatro,
Et fescenninis scena referita iocis.
Natalem ut celebrem Regis , qui rura beauit
Æterno pacis munere , rura peto.
Me comitem ut iungam Musis , qua blanda quieti
Secessus quarunt otia , rura peto.
Ad vos Pierides venienti festa Poëta
Serta date , & blandis carmina dicta modis.
Qui regno profugas positis ciuilibus armis
Gaudet in antiquum restituisse decus ;
Ille suum , modulante lyrâ , quo vestra renata est
Gloria , natalem vos celebrare iubet.
Phœbe faue , viridi que incinctus tempora lauro
Incipe dulcisonam sollicitare chelyn.
Dic plectro meliore diem , qui nubila calo
Dispulit , & nitidos qui dedit ire dies.
Ille tui tutela chori , Parnassia proles
Quo fautore sacrum tollit in astra caput :
Editus aquato Princeps sub pondere Libra ,
Musarum columen , iustitiaque decus :
Quem populi , quem regna tremunt , quem suspicit orbis ,
Ille tuâ est dignus pulcher Apollo lyrâ .
Ergo age quid cessas charo succurrere Vati ?
Huc ades , & votis annue Phœbe meis.

Hic

Hic spirant placide positis Aquilonibus aura,
Hic leuis arguto perstrepit vnda pede.
Hic nitidi radiant soles, hic purior aether
Purpureo latos lumine vestit agros.
Hic molles gaudent Nympha exercere choreas,
Et doctâ Charites nectere ferta manus.
Hic per inaccessos frondenti vertice lucos
Insequitur celeres casta Diana feras.
Hic iunat aëria recubare sub ilicis umbra,
Et viridi positum sternere corpus humo.
Hic tibi, Phœbe, grauis spumat vindemia musto,
Bacchus inexhaustas hic tibi fundit opes.
Te mitis Pomona pater, te frugifer annus
Autumno vernans in sua dona vocat.
Phœbus adest, nosco vultum, intonsosque capillos,
Aurata nosco filia canora lyra.
Ponè nouena subit doctarum turba Sororum,
Virgineo tintas nosco pudore genas.
Adsumus ecce tuis allecti vocibus, infit
Nobilis Aonij ductor Apollo chori.
Iusta tua est qua te versat sub pectore cura,
Quaque animos nostros non minus ipsa premit.
Sed licet adspirans votis Heliconia lympha
Se tota emissis vndique fundat aquis,
Prabeat & cunctas rupes Parnassia lauros,
Non dabitur dignis dicere tanta modis.
Hic est natalis quo duratura per aium

Gaudia Francorum protulit una dies.
Exultans longos redeat repetitus in annos
Sera sit & talem qua premat hora diem.
Et votis, summoque venit celebrandus honore,
Quem nullâ, ut par est, dicere voce queas.
Deinde nouum tibi surgit opus, noua ab aetheris altâ
Materies lati carminis arce datur.
Accipe, natalem magni dum Regis adornas,
Alter quem celebres non tibi notus adest.
Quo Rex mense caput vitalibus intulit oris,
Hoc puerum coniux Regia mense tulit.
September cuius properas consumere soles,
Qui tanto sese Principe iactat ouans:
Qui se Delphino tollit per vota petito,
Idem Borbonidem sorte fauente dedit.
Ne dubita, exultat geminato regia partu,
Sparsaque gramineis frondibus aula viret,
Accensis magnam facibus micat aethra per urbem,
Et mediâ gaudet reddere nocte diem.
Latantis creber populi ferit aethera plausus,
Et resonant hymnis aurea templa pijs,
Assyrij circum cunas funduntur odores,
Quosque suo profert terra Sabaa sinu.
Sparguntur viola, & Narcissi murice picti,
Sparguntur plenâ lilia sacra manu,
Quosque dare Autunus nequit in cunabula flores,
Hos vulnu vernans ingerit ANN A suo.

Dixit, Ex oculis doctâ comitante cateruâ
Effugit propero nota per arua gradu.
Diue parens nostro quid te crudelis Apollo
Subtrahis aspectu? méque repente fugis?
Magna quidem fateor tibi debeo, cuius ab ore
Gaudia liligerâ sunt mihi nota domus,
Et manifesta nouo Regalis pignore lecti
Gallica in aternum sors stabilita decus:
Sed cur non primis respondent ultima factis?
Cur tibi dissimilis? cur mihi dirus abis?
Si mihi in augustum Regis nil suggestis ortum
Quo mea se possit tollere Musa solo,
Et tanto dignas emittere Principe voces,
Quem magè mirari, quam celebrare licet:
Da mihi natali quem narras blanda colendo
Carmina, mellitum da mihi Phœbe melos,
Quò niuei teneras pueri mea mulceat aures,
Et molli recreet membra sopore chelys.
Sed frustra cum voce manus huic tendo supinas,
Euolat, & Pindi iam iuga summa tenet.
Insequor audenti gradiens per denia passu,
Pierijque iuuat tendere montis iter.
Hic ego vernantes decerpam è vertice Lauros,
Aoniâ infantis queis caput arte tegam.
Tantum adsis nostri soboles lectissima Regis,
Non deerit nutu sors mihi blanda tuo.
Auspice te bifida Pindus mihi rupe patescat,
Pegaseique sacer mi fluet humor equi.

IN NATALEM
DVCIS ANDEGAVENSIS,
CARMEN.

OR BONIDES placidis Septembris
nascitur horis,
Nascitur, & nostris nascuntur gaudia
terris.

Lata puerperio facili, partuque benigno
Vitales puerum Lucina educit in auras;
Excipit hunc roseo grauida de matre cadentem
Terra sinu, noua purpureo cunabula flore
Aspergunt Charites, pomisque tumentibus ANNÆ,
Candidulisque sacro distentis lacte papillis,
Poma sua Autumno vernans interserit annis,
Queis niuei circum iucunda crepundia pusi
Ludere certatim aetherei latantur Amores.

Ad sunt Pierides, blandâ qua carminis arte
Lacteola irriguum instillant per membra soporem;
Plectra mouet, pueroque lyrâ blanditur Apollo,
Nenia Phœbeo mollis decurrit ab ore
Sommiferis deducta modis, cui pacifer Hermes
Jungit dulce melos. Stant iuxta, proliis amatae
Aurea gaudentes deducere stamina Parca,
Prosperaque aratos per fusos volvere fata.

Accurrit,

Accurrit, viridémque manu prætendit olinam
 Pallas, & admoto per eburnea pectora peplo
 Fnūcit ardente pulchra virtutis amorem.
 Frondenti cunas velat Venus aurea myrto,
 Sidereosque oculis arridens afflat honores,
 Et puero nitidos, quibus amulus ipse Cupido,
 Effingit vultus, ac maiestate serenā
 Augusto decorat dignam diademate frontem.
 Flammea Cecropium fundit per labra liquorem
 Mellifluo eloquij qua præstat Suada lepore.

Qua fluios, montesque colunt, sylvasque virentes
 Serta ferunt Nympha, contextasque arte corollas,
 Et segmentatis properant obvolumere pannis.
 Mellitumque student roseis vincire puellum
 Fasciolis, quas ipse suo deuinxit amore;
 Et charo affectant capiti substernere molles
 Puluinos, stratoque artus componere in ostro.

Deseruere leues stellantis limen Olympi,
 Et cunis tacite irrepunt Regalibus Hora.
Cara Iouis magni, Themidisque tenerrima proles,
Qua Diuū Dominam Augustam, eloquiōque potentem
 Mercurium niveis fertur lactasse papillis,
 Splendida plus solito, festoque insignis amictu
 Assidet infantī, cœli statione relictā,
 Et blando officio puerilibus ubera labris
 Admonet, ac tanto exultans se iactat alumno.

Sequana, Regalem placidi: qui fluctibus aulam

Allambit, glaucum lato caput exerit alueo,
 Liligerosque gradus subit exultante penates,
 Et tenui sternit tecti penetralia iunco.

Sed subito in fluctus redit, ut properantibus undis
 Oceano allapsus natalis gaudia tanti,
Quo se effert tumidus, toto circumferat orbe.

Ac veluti si quando nouus per amena virentis
 Ruris, odoratas exspirans flosculus auras
 Protulerit caput auricomum, circum agmine denso
 Mellifera glomerantur apes, auidaque tenello
 Delibant studijs feruentibus oscula flori.

Non secus has teneri turba saliente Lepores,
 Idalijque loci cunas contingere gaudent,
 Suavis ubi magna Iunonis proditus horto
 Flosculus ambrosios late diffundit odores,
 Et varijs hinc inde modis, salibusque decoris
 Ludentes, pueri confertim basia figunt.

Hos inter molles praeeunte Cupidine lusus
 Aduolat è castris belli per membra cruento
 Puluere respersus Mauors, puerisque recenti
 Inuictos animos, & auita semina flamma
 Pectore sub tenero pugnas spirantia condit.
 Hic illi varias circum cunabula Lauros
 Effundit plenis manibus, nouiterque trophyæ
 Parta triumphalem spargit nascentis ad ortum.
 Hinc clara ingentis consurgit adorea belli,
Quam valido Atrebati perruptis impete muris

Prostratōque tulit vīctor LODOICVS Ibero,
 Et pacis faustas infantī porrigit ar̄has,
 Vagitu posito vultum quibus ille serenum
 Prabet, & in mollem tentat se exsoluere risum.
 Inde micant spolia Austriaco detracta furori,
 Redditāque in priscam Taurini mœnia sortem,
 Terrifica domiti exsultant de clade Tyranni.
 Parte aliâ Regi prætendit verba precantis
 Sauro pressa iugo, populatis squalida campis,
 Incensis domuum mœrens Catalaunia tectis,
 Et miseris præsens populis in publica numen
 Vota vocat, sēque à rabie tutetur Ibera
 Per blandum pueri Natalem postulat orans.
 Illa salutiferam precibus sortita potentis
 Regis opem, cui cura homines non digna ferentes
 Eripere è medijs animo miserante periclis,
 Lata suum grato celebrat cùm laudibus ore
 Alcidem, properatque sacris se aduoluere cunis,
 Sub quarum auspicio auxilium tam nobile sensit,
 Et magno, extrema Hesperia sub finibus ora
 CONDÆO partes iniucti Regis agenti,
 Et toto assidua versanti pectore curas,
 Quò Regis, Regnique decus super athera tollat,
 Legatos oleà mittit, vittisque decoros
 Qui dignas tanto referant pro munere grates,
 Ictaque cum magno LODOICO fædera firment.
 Undique Palmarum glebâ seges ubere surgit,

Vndique honoratas videas accurrere Lauros;
 Lapsa polo circumuolitat, gaudetque tenellum
 Aureolis tegere infantem Victoria pennis
 Arma sequens Magni Regis, dextramque potentem,
 Et bello iniuctum per mille pericula pectus,
 Consiliisque accita viri, quem Palladis arte
 Insignem Superi Regi adiunxere fauentes,
 Qui celsum magnis calo caput inserit actis
 Doribus ingenij eximijs, animique beatis
 Aeternisque bonis latè RICHELÆVS abundas,
 Inuidia, solitum cui magna lacefere, maior,
 Laudibus & titulis, atque omni maior honore,
 Quem solida aduersis virtus exercita rebus,
 Divitijs animosa suis, propriaque resulgens
 Luce magis, quam qua Romano è murice surgit,
 Sub pedibus premere humana ludibria sortis
 Impavidumque dedit terra, pelagique frementes
 Ferre minas, placidaque alta rationis ab arce
 Despicere infracto mortales pectore casus;
 Ignea mens ciuiss, terrenaque inscia facis,
 Dum caelo suadente, sui tenuare iubetur
 Sollicitos Regis curâ incessante labores,
 Imperij penitus partes infusa per omnes
 Magnam agitat, tollitque erectam ad sydera molem,
 Et debellatis iniuncto Marte superbis
 Borbonias tantis cunas successibus auget.
 Fortunate puer, qui sol tibi luminis usum

Magn-

*Magnificos idem patri, patriaque triumphos
Impertitur ouans, palmisque ingentibus ornat
Quas tibi dat primas sub amico sydere luce.*

*O nunc aeternum nobis signande lapillo,
Qui grauido lati Autumni frugibus anno,
Lucibus aequali socias hyperione noctes
September, blandoque nitens sub Virginis ore,
Et iusto placida positus sub pondere Libra,
Septimus in menses antiquo ex ordine surgis,
Felix, liligeris sub quo datur aethere terris
Cum tantis domito tantus puer hoste trophaeis.*

*Tempore non alio in terras demissus ab alto,
Et datus à placido Gallis Joue, cura Deorum,
Deliciūmque hominum, Franci spes altera Regni
Delphinus, patria spirans virtutis imago,
Et roseo matrem ore ferens, ac frontis honore;
Quem mea venturum iactauit pagina ✠ sacro
Numinis afflatus, dum scitis illa Senatus,
Qua dedit in lucem, calamo prælusit ouanti.*

¶ In p̄fāt.
ad Placita
Cur.edita 8.
Iun. 1638.

*Tempore non alio amborum pater aethere sacrum
Extulit os, mundūmque suo illustravit Eoo,
Eximius telluris honos, cœlique fauentis
Summus amor, fidei vindex LODOICVS auita,
Iustitiae columen, veræ virtutis asylum,
Defensor libertatis communis, ♂ acer
Assertor populi dura sub lege gementis;
Qui pauidos infixos Francorum corde timores,*

Ne cœlum Henricus Magnus sînè prole subiret,
 Exsoluit natus saclo nascente, sacrisque
 Firmavit nostri Regni fundamina cunis,
 Ortygiámque suam exoriens, velut alter Apollo,
 Bacchantes dedit immotam contemnere ventos.

Tempore non alio Superum data numine terris,
 Hispani decus ANNA soli, qua mense sub illo
 Paucos antè dies, quām se LODOICVS in auras
 Proferret, cœlo patuit delapsa sereno;
 Mox sacra liligeri veniens in fœdera Regis
 Cœlesti socianda viro Junone secundâ,
 Admiranda dedit toti spectacula mundo,
 Dum roseam occiduis Auroram cernit ab oris
 Surgere, & inde suo, cuius rutilantia cœlo
 Lumina prauertit, latam se adiungere Soli.

Obene quām concors, & quām se congrua monstrat
 Fatorum series! miro quāmque ordine cœlo
 Prouenient isti quos Gallia suspicit ortus!

Septembrem hinc regit Erigone, qua prisca potenti
 Sacula Iustitia Virgo sub lege regebat,
 Nunc terris, hominum vitia indignata, recessit,
 Effulgētque polo pudibundo Virginis ore,
 Sydereis magni iussa Iouis addita signis.
 Inde suo mensem hunc moderatur pondere Libra,
 Sub qua Roma aubus perhibetur condita faustis,
 Quæ se dum paribus tollit sublimis Olympo
 Lancibus, aequalique iugatas fœdere necit

Noctes atque dies, aqua iustique figura est.

Sic decuit Regem LODOICVM nomine Justum,
 Quo Themis alma viret, florent quo vindice leges,
 Romulea cui fata parant ditionis habenas,
 Cuius auent latis Aquila se adiungere signis,
 Purpureasque agitare inter sacra Lilia pennas,
 Sic certe decuit talem mortalibus agris
 Ætherea de sede dari Septembribus horis.

Sic decuit tali prognatam stipite prolem,
 Mense illo, quem Iustitia natura sacrauit,
 Cuius & auspicijs toto caput extulit orbe
 Roma potens, superas educi in luminis oras.

His ergo ominibus tam faustis edite Princeps,
 Tam miro Superum concordibus ordine fatis
 Sydereo demisse polo, carissima Regis
 Progenies, dignus Delphino Principe frater,
 Letus in Euboicos repetitis orbibus annos,
 Illustres proprijs atauos virtutibus equans,
 Et superans, patrias inter lectissime lauros
 Cresce puer, factisque orbem prstantibus imple,
 Qua per utrumque polum vectus rutilante quadriga
 Phœbus anhelantes dicit cum luce ingales.

DE NATALI REGIS,
ET REGIAE PROLIS.

Septembris, qui tūm Librā, tūm Virgine
fulgens,
Iustitia superā sub imagine labitur arce,
Imparibus nati fato meliore diebus,
Et Justus pater, & Iusti dignissima proles,
Nulla pares unquam terris queis sacula proment.

Mense sub hoc, qui Bourbonios sibi vindicat ortus,
Vecta Hyperionio vicesima septima curru
Extulerat caput alma dies, cœloque ruebat,
Exultante polo nostrum cùm prodit in orbem
Orbis honos, quo Francorum celeberrima surgit
Gloria, Religioque patrum renouata virescit,
Rex nulli aquandus LO DOICVS nomine Iustus;
Tempore quo Cosma & Damiani sacra per aras
Rite dies colitur, morbis quos fida vetustas
Mortales perhibet medicâ quondam arte leuasse,
Et magno in mortem properantibus impete fatis
Iniecisse manum Parcâ indignante morantem;
Scilicet Hæreseos funestâ tabe pereo,
Poscentique manum medicam succurrere Regno
Qui posset, talem prodire hoc tempore Regem
Omen erat, tantaque rei latibile signum.

Qui patrem populi, prolis quoque fecit ouantem

Delphinus

Ludouicūs
XIII. natus
die 27. Sep-
tembris, qui
Cosmæ &
Damiano
acer, hora
11. post
meridiem.

natus die
Dominicā 5.
Septembri.

17
*Delphinus celso delapsus ab aethere patrem,
Sidereaque tulit dona exoptata Diones,
Ille die quintā, Domino, Solique dicatā,
Insigni numero, sacris socialibus aptum
Coniugij quem prisca refert doctrina Sophorum,
Et totidem elata monstrant per compita teda,
Quēis olim solita celebrare hæc fædera gentes,
Prodijt in lucem post vota ingentia primus
Connubij augusti fætus, Dominique, Deique
Magnum opus, humanaque oculis mirabile mentis.
Quem sibi non secus ac Solem illuxisse serenum
Tota sui compos gauisa est Gallia voti.
Quémque triumphali cinctum sacra tempora lauro,
Gloria, cùm primū matura adoleuerit atas,
Per totum factis ingentibus efferet orbem,
Quà quinque incinctus rutilante sub aethere Zonis
Tellure, undosōque ingens patet aquore mundus.*

*Inde die bis deno, unam cui iungito lucem
Delphino adiunctus geniali fædere frater
Borbonides, festā Matthæi luce decorum
Extulit os, faustóque poli iubar omne vidit.*

*Tempore quippe illo, longis quo semina sulcis
Mandari, magnos referant que farris aceruos,
Lex antiqua monet ruris cùi cura colendi,
Borbonidem nasci voluit Deus; unde bonorum
Largam olim segetem nostris flavescere campis
Cernere erit, Francosque ingenti messe beatos.*

Dux Ande-
gauensis 21.
die eiusdem
mensis, Mat-
thæo facta.

16

Principio nobis igitur per secula cultu
Semper honoratus studio celebretur ouanti
September, sub quo Francis bona tanta benigno
Defluxere polo, & rutilanti murice nostris
Inscriptus fastis, LODOVÆI nomine mensis
Se ferat, & tanti tituli insignitus honore
Latus inoffenso procedat ab aethere gyro.

A MONSIEIGNEVR LE DAVPHIN,
sur la naissance de Monseigneur le Duc d'Anjou.

SONNET DE M. C.

DANDIS que mon grand Røy, qui sur les
Roys du monde
Est ce que Iupiter est sur les autres Dieux ;
Tonne de toutes parts sur les ambitieux,
Qui pour rauir son Sceptre arment la terre,
& l'onde.

Tandis que sa valeur en victoires seconde
Par des coups inouys les terrasse en tous lieux,
Et que son bras luy trace vn chemin glorieux,
Pour remettre l'Europe en vne paix profonde.

Dans le feu de sa foudre, & parmy ses éclats
DAVPHIN prens ta croissance, & comme vn autre Atlas
De l'Olympe François soustien les vastes poles :

Tu ne peux plus sous luy succomber désormais,
Vn autre Hercule est nay, dont les fortes épaules
T'ayderont à porter la grandeur de ce faix.

19

EIVSDEM CARMINIS PARAPHRASIS LATINA.

Nelyta dum nostri LODOICVS gloria sacri,
Qui tantum Reges Rex maximus anteit omnes,
Numinibus quantum reliquis se Jupiter effert,
Ignea victrici iaculatur fulmina dextrâ,
Vesanâque tonans quatit ambitione tumentes,
Efferâ qui totum stimulant in prælia mundum,
Et coniuratas Erebo præeunte cohortes
Francorum exitio sceleratis ausibus armant.

Dumque sua innumeris dextra insignita trophais,
Quà Tellus, geminóque vagus patet aquore Nereus,
Non antè audito mirabilis impete Manis
Prostratos conculcat humo, infringitque superbos;
Atque Europaæ per tela inimica decorum
Sternit iter Paci, properatque reducere ferro
Aurea pacatis saturni sacula terris.

O qui tam miris lauro cunabula cernis
Sparsa modis, Delphine, Deûm iustissima cura,
Eia age sydereos patry per fulminis ignes
Cresce puer, validus properè vententibus annis;
Liligerique nomis velut Atlas pondus Olympi
Ferto libens, non est tantam quod maxime Princeps
Regali addubites cervici imponere molem.
Qui leuius tibi reddit onus iam prodijt alier
Alcides supera Francis demissus ab arce.

20
DE ATREBATO EXPVGNATO.

Nuictis LODOICI armis, miraque sagacis
Armandi supplex Artesia arte cadit.
Fallor, an illa cadit Franco quæ reddit a sceptro
Ad priscum erigitur sorte fauente decus?
Quæ sauis erepta Leonibus, ad sua tandem
Lata sub Augusto Lilia mense redit;
Augusto augurio Ducibus quæ dedita ternis
Augusti recipit Principis imperium;
Qua magnū LODOICI animū, augustique Ministri
Consilia attonito tollit in astra polo;
Quæ Ducis Anguieni tanto primordia bello
Iactat ouans paucos vix meruisse senes;
Hanc quis sublimem rediuiuo surgere honore,
Augustaque neget conditione frui?

DE EODEM EXPVGNATO
decimâ die Augusti.

Va bis quina dies Augusti mensis, iniquo
Ad sola Quintini fusis certamine Francis
Non augusta fuit; Diui quæ numine sacra
Laurenti, victis infenso sydere Gallis
Non lauro redimita dies, sed amicta Cupresso
Funereâ, lacrymisque madens, atque obsitaluctu
Damnavit

Damnavit nostros atrâ fuligine fastos,
 Illa modo, inflexis studia in contraria fatis,
 Purior, Hispanis domitis, assurgit Eoo
 Littore, Titanisque cornâ meliore coruscat.
 Mœnibus Atrebatii sub pristina iura redactis,
 Austriaco Gallis frustra obluctante tumultu,
 Non hac atra dies posthac; victoria latet
 Affirante polo cingunt iam Lilia laurus;
 Partaque deumida quæ surgunt gente trophya
 Francorum decorant augusto murice fastos.

Hæc est summatua, LODOICE, potentia dextra
 Quarabidos rutilo Titanas fulmine terret.
 Hæc vis, ô ARMANDE, tui quo Gallia floret
 Consilij: sic ille iacet prostratus Iberus
 Qui vanum supero caput attollebat Olymbo.

Sic tibi Rex iniuste datum fuligine tetrâ
 Squalentes niueo luces variare lapillo,
 Vertere Fortunam, aduersis dare prospera rebus
 Fata, triumphales è funere carpere liuros,
 Eruere è tenebris lucem, infaustisque Cupressis
 Inserere aeternos palma felicis honores,
 Successusque bonos, quantumuis omne lœvo,
 Humanæ passim proferre in commoda gentiis.
 Hic pietatis bonos, cui sors & sydera parent.

SUR LA PRISE D'ARRAS

SONNET DE M. C.

RRAS est reconquis, ô Dieu le peut on croire !
Mes yeux ont beau le voir rangé sous nostre loy,
Je tiens mes yeux suspects, & doutant de leur
foy

Pour vne illusion ie prens nostre victoire.

Mais toy, fier Espagnol , aux despens de ta gloire
Aux despens de ton sang tu crois trop que mon Roy.
Forçant tes bouleuars , & triomphant de toy
A de ce grand succès enrichi son histoire.

Détrompe ton esprit , bannis ces songes vains ,
Qui te font mediter l'Empire des humains ,
Et souffre que la Paix refleurisse en la Terre :

Voy ce que t'a produit cette faim de regner ,
Et crains , si ton orgueil s'obstine dans la guerre ,
Que tu ne perdes tout en pensant tout gaigner .

EIVSDEM CARMINIS

PARAPHRASIS LATINA.

*Vrea Francorum sub Lilia Marte secundo
Atrebatus rediit: potis est hoc credere quisquam !
Frustra illud propriis nostra sub lege receptum
Cerno oculis, vereor ne mea lumina fallant.*

*Et qua diligenter voluntat Victoria signis
Artesia domitrix, falsa inter somnia vanam
Ut speciem illusæ reor hanc obrepere menti.*

*Attibi, qui multo foedasti sanguine terram,
Dum priscum recipit gens Artesiana decorum,
Ambitione tumens, animisque Hispanæ superbis,
Cuius in hac periit quæcumque est gloria clade,
Quam nimium manifesta fides tuamænia Regem
Terrupisse meum, & tumida de gente triumphum
Inseruisse suis aeterna in sacula fastis.*

*Eia igitur vanam, si qua est mens, exue mentem,
Et votis impone modum, quid somnia fingis
Grata tibi? quid atrocem animum spe pascis inani?
Desine velle unum toti te imponere mundo
Rectorem, positisque armis, quibus astra laceassis,
Iam sine pacatis redeat pax aurea terris,
Otia Musarum Phœbo exultante reducens.*

*Aspice regnandi tibi quid tam dira cupido
Attulerit, quantique fames tibi constet habendi,
Et metue, imperij rabido si percitus æstro,
Et solito posthac elatus pectora fastu,
Sanguineo perstas orbem discerpere bello,
Omnibus expoliet ne te Rhamnusia vindicet,
Appetis insano dum feruidus omnia nisu.*

O T I I S Y L V E S T R I S
A B D I C A T I O.

 TE Aganippiadū blanda oblectamina vatū
Ite leues Elegi, grandique elata cothurno
Carmina, Musarum cithara, Phœbique ca-
noris

Cum fidibus plectra ite procul: vos rura valete,
Vos nemora, & salius, & amœno gramine campi
Mesnilij, vacuas querulis ubi litibus horas
Egimus, Autumno placidam indulgenter quietem:
Et dignos inter Musis & Apolline lusus
Borbonios modulante lyrâ celebrauimus ortus,
Atrebatique manu Regis victrice subacta
Mœnia, consiliisque augusti parta Ministri
Hispano indignante, mari, terraque trophaæ
Cantantes tulimus sublimi ad sydera versu.
Jam præceps ruit Autumnus voluentibus astris,
Urbana redeunt cura, redit actus in orbem
Judicibus labor, inque forum, infestumque tribunal
Nos retrahit Themis, & repetito muneris actu
Dura ministeria indicit, nimiumque severa
Lege, reluctantestudijs auellit amicis.

F I N I S.

IN
MARCHIONIS COALINI
OBITVM
AD ILLVSTRISSIMVM
GALLIÆ ET NAVARRÆ
CANCELLARIVM.
ELEGIA.

MVS A sepulchrali crines redimita Cupresso
Multæ gemens querulis astra lacesse modis.
Nil tibi cum lauro, male fidi splendida Martis
Laurea mœroris tristis origo tui.
Dum circuncessam pugnans COALINVS ad Æram
Ense metit lauros, glandibus ictus obit.
Ille quidem egregio post fata decore superstes
Nescit ouans audi damna inimica rogi:
Et tamen omnis in hoc Parnassus funere mœret,
Et damnat bifi di laurea serta iugi.
SEGVERIVS, quem Diua Themis, quem docta Sororum
Turba suum venerans pradicat esse Ducem,
Astra quo se Sacraria Nume n iactant,
Praside quo Pindus tollit in Astra caput,
Qui generum patrio COALINVM ardebat amore,
Hoc obitu placidos non sinit ire dies.

Herois multo turbantur pectora luctu,
Urget inextinctus mentem animumque dolor.
Dum venit alma dies, dum Sole cadente recedit,
Absentem ingeminans te CO ALINE vocat.
Ingentesque tua miscens cum coniuge fletus
Luget in afflita tristia fata domo.
Quamque videt charo natam gaudere parente,
Hanc dolet immitti sorte carere viro.
Hoc casu perculta animis que culmina Pindi
Celsa tenent, luctu diriguere Dea.
Non illis moesto grata est chelys aurea Phœbo,
Non quod Pieria carmen ab arte fluit.
Plectra iacent in honora, iacent sine lege soluta
Et nullo ornata flore hederave lyra.
Gramineo arentes marcent in cespite lauri,
Pegaseis vitreus deficit humor aquis.
Non sacris resonans adytis effunditur Echo,
Nec solita Aonium ventilat aura nemus.
Desine Musarum columen vexare querelis
Dum generum defles, sydera, teque tuis.
Desine honoratum lacrymis onerare sepulchrum,
Et querula Manes voce ciere pios.
Actibi, Parnassoque tuo sine nube serenos,
Et vacuos omni redde dolore dies.
Hoc chorus Aonidum, Themis hoc & publica poscunt
Commoda, SEGVERIVM qua superesse iubent.
Si charus CO ALINVS abest, facta inclita restant,
Qua fama cernis pignora certa sua.

*Intrepidi illi vices per prata multis egit,
Egit & invicti munia clara Ducis.
Dum trahit Helvetias, virgētque in bella cohortes,
Quot spolia Austriaco vīctor ab hoste tulit?
Dum volitat Castris Praefectus, & ense coruscat
Pulueream quantā clade cruentat humum?
Fulgurat in manibus Mauors, quacumque per ignes,
Et per tela ruit, fata, necēmque gerit.
Pluribus ornatus palmis ad funera venit,
Sed qua postrema est, non minor illa fuit.
Impetit obſeffam validis dum viribus Æram,
Rumpit & hostiles Marte furente globos.
Et Duce MILLEREO, cuius præstantibus ausis
Liligerò accedit Belgica vīcta solo,
Armatis inimica premit munimina turmis,
Pandit & ad muros, quā data porta, viam.
Dūmque cruenta subit pulchram per vulnera mortem
Æternum casō dat decus Æra viro,
Exstruit & laudis monumentum ex are perenni,
Quod nequeant ullo ſecula abolere ſitu.
His plagiis capta illa ruit, nil iuris in iſtum
Est tibi, per stygios qui capis ara lacus.
Eximit hunc cymbā virtus, fœdaque paludis
Tanarijs raptum tollit in astra vadis.
Digna coli virtus, nullo violabilis aeo,
Parcarum infensas fallere docta manus.
Qua capiti lethalis hiat, ferrique medentis
Plaga feris passa est vulnera crebra modis,*

Dum rarus pūlio venex ieteoratur mani,

Purpureis rutilat texta corona rosis.

Sic dum pro patriā occumbunt ab Echione nata,

Et non fæmineo pectore fata petunt,

Fulgentes illis dicunt exisse coronas,

De medijs populo suspiciente rogis.

Quām felix igitur COALINI & nobile fatum,

Cuius ab exequijs gloria tanta venit!

Ne decora effuso generum sacer optime fletu

Qui magnum es Themidis Castalidumque Decus.

Illum plausus, Io, Paan, cantusque triumphi,

Artificique decent structa trophya manus,

Illum ingens virtus, magnumque per ora virorum

Nomen inoffenso laudis honore beant.

Scilicet hanc propriam ducit de sanguine sortem

Quem toto ARMANDI clarat in orbe genus.

SIMON OLIVA MESNILIVS
Senator Tolosanus.

vij. Kal. Sept.

anni 1641.

GALLIÆ DE HISPANIA TRIUMPHVS.

GOLLA triumphatus curru submittat Iberus,
Ponasque audacem deuicta Hispania frontem;
Nec vanos iactes titulos, tot regna quot urbes,
Non spolia, & raptas inuito iure Coronas,
Non spatia, & calido populatas climate terras
Desertasque situ, nostri sunt ista triumphi
Non fama monumenta tua, Landgotthia regnis
Restitit una tuis, fudit te Gallia totam
Parte sui, paruaque manu superauit Iberum.
Aggeris hic magnique licet munimine valli,
Et septâ fossis statione, minoreque tutus
Gallorum numero, casus sua funditur intra
Castra, suaque suo restagnant sanguine fossa.

A.

Clara tua Leucata fugā, quam dum premis arcto
 Obsidio, vires ditionis cogis in vna
 Castra tua, lectosque paras quacumque maniplos.
 Non Bacchi, Cererisque tibi, non cura ligonum,
 Tunc vomer, falcesque tuae funduntur in arma,
 Instrumenta agri diros vertuntur in usus,
 Conscia facta necis, sicut vita antè fuere.
 Flexilis in teretes gracilescit fraxinus hastas,
 Multaque fit belli syluarum cæde supellex.
 Immitis quacumque hominum delectus habetur,
 A patribus nati, madido rapiuntur ab ore
 Natorum sponsaque viri, singultibus urbes
 Horrendis pagique sonant, tua fulget in armis
 Gens tota, & solem aduersa Thorace retundit,
 Scilicet hanc passura suis occumbere terris,
 Augurium rata forte malum, quod Phœbus in undis
 Deficit Hispanis, ac mersa lampade dormit.
 Viribus his populoſa ſuas Landgotthia vires
 Obijcit, & nullas ſocijs ditionibus accit
 Schomberto confifa duci, quippe oris honore
 Viribus atque animi, generoſa & robore dextera
 Threijcium reddit nullo discriminē Martem.
 Funera quo memorem? immensa quod stragis aceruos?
 Aggere cum Prorex ſuperauit caſtra ſoluto

Hispano Hispanum completur sanguine vallum,
 Hosticaque effuso fluitant tentoria Tabo,
 Impunè haud quisquam se se fert obuius olli.
 Terroremque metumque hostis cum sanguine fundit
 Imperat, irrumpit, bellorum miscet utrumque
 Munus, nuncque ducis partes nunc militis implet,
 Numquamque aduersi cadem cessauit in hostis
 Terga olli fusæ donec vertere Phalanges
 Obsessamque suis Leucatam vindicet oris.
 Nec quidquam tentas verbosa Hispania tale
 Cum bellum patrijs Condæus finibus infert
 Russionosque fero populatur milite campos,
 Scilicet exterret num te Borbonius alter
 Henricus etanti dignus cognominis hæres.
 Certaque Magnamini Regis virtutis Imago?
 Nonne tibi ad tantum trepidant præcordia nomen?
 Concussisque timore labant insignia dextris.
 Antiqua attomitæ subeunt quot funera menti?
 Prælia quot tecum memoras? quot cladis aceruos?
 Quot mens sanguineis horrescit territa riuis
 Cum sibi ius regni iustis Rex afferit armis
 Et valido patriam sibi vindicat ense coronam.
 Præteritis sic docta malis, instructaque damnis
 Ipsa iuis, grauiora timens, & nominis omen

Famamque Henrici metuens, te te oculis urbes
 Ponè tuas, medijsque vides franca agmina muris,
 Vixque illis confidis adhuc, sibi Russio frustrâ
 Poscit opem, surdasque suis singultibus aures
 Esse tuas queritur, direptisque obstrepit agris;
 Te flava Cereris violati incusat honoris,
 Atque datas exprobrat equis in pabula fruges
 Dentibus abscissasque comas, nec mitius actum
 Cum Baccho plenis qui nondum adoleuerat vnis
 Cœperat & suavi nondum mite scere succo.
 Te Claraca vocat, gemebundaque Salsula tardum
 Increpat auxilium, murosque ostendit hiantes,
 Tormentique pilis teritur, lacerataque fossis
 Fornicibusque gemit, nitri qui puluere pleni
 Igneque succensi diuellunt mania miro
 Impete, & immensas turres iaculantur in astra;
 Ac veluti in celsum quondam Titanes Olympum
 Euulsos valido torquebant robore montes.
 Ast ubi diductis nudata est Salsula muris,
 Nec solita patuere fores, iter ariete stratum
 Quisque Subit, gestisque prior succedere castro.
 Hicque diu stricto pugnatum est cominus ense,
 Dum se Hispanus Gallis subeuntibus offert,
 Lapsisque armato succurritur agmine muris.

Hispani Gallis, Galli miscentur Iberis,
 Multaque confusa procumbunt corpora clade.
 Hinc atque inde cadunt multi, hunc vlciscitur alter,
 Istumque ad pœnas præsenti Marte reposcit;
 Hispano immoritur Gallus, qui dentibus ambo
 Bella gerunt, etiamque sibi post fata minantur.
 Pugnatum est, pugnaque fuit par æstus utrinque,
 Auratis donec fulsit Condæus in armis,
 Quassaque concendit superato mania vallo;
 Tunc pars aduolui genibus, pars vertere terga,
 Projectisque iugo cuncti submittier hastis,
 Nemo armis, omnes precibus sperare salutem,
 Henrici nec eos generosi fama fecellit
 Expertique hostem, placidum expertique fuere.
 Pone supercilium pronoque Hispania vultu
 Tolle iugum, Dominisque nec amplius amula Gallis
 Victores ipsos, te subiectamque fatere.
 Nec verbis iactandi animi, petulanteque gestu
 Compositoque graui Galli ad fastidia, fastu
 Gestæ satis dirimunt actam per plurima rixam
 Secula, laudaturque suis gens utraque factis.

